

Suositus 23/2024
Ehdotus A 1978/UHN
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 23/2024, joka koskee syvänmerenpohjassa harjoitettavan kaivostoiminnan väliaikaista kieltämistä (A 1978/UHN)

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 23/2024 ja odottaa poliittista dialogia syvänmerenpohjassa harjoitettavan kaivostoiminnan väliaikaisesta kieltämisestä.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että kielletään syvänmerenpohjassa harjoitettava kaivostoiminta kansainvälisillä vesialueilla väliaikaisesti niin kauan kuin toiminnan ympäristövaikutukset sekä sosiaaliset ja taloudelliset seuraukset ovat selvittämättä.

Pohjoismaiden hallitusten vastaus

YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaan kansallisen lainkäyttöalueen ulkopuolella oleva niin kutsuttu syvänmerenpohja ("Alue" merioikeusyleissopimuksen terminologian mukaan) ja sen mineraalivarat kuuluvat ihmiskunnan yhteiseen maailmanperintöön, eikä yksikään valtio saa vaatia suvereneja oikeuksia tai soveltaa näitä oikeuksia syvänmerenpohjaan tai sen mineraalivaroihin. Niitä hallinnoi Kansainvälinen merenpohjajärjestö, joka on perustettu merioikeusyleissopimuksella. Kaikki Pohjoismaat on merioikeusyleissopimuksen osapuolia ja merenpohjajärjestön jäseniä.

Merioikeusyleissopimuksen mukaan mineraalien etsintä, syvänmerenpohjan mineraalivarojen tutkiminen ja hyödyntäminen edellyttävät Kansainvälisen merenpohjajärjestön neuvoston hyväksyntää. Järjestö vastaa myös sääntöjen, määräysten ja menettelytapojen laatimisesta, (nk. kaivossääntö), jotka koskevat mineraalien etsintää, tutkimista ja hyödyntämistä. Merioikeusyleissopimus edellyttää, että säännöt, määräykset ja menettelytavat myös turvaavat meriympäristön tehokkaan

suojelun haitallisilta vaikutuksilta, joita toiminta saattaa aiheuttaa. Malminetsintää ja tutkimista koskevat määräykset ovat kaivossäännössä jo valmiita, mutta hyödyntämiseen liittyvät asiat ovat vielä neuvoteltavina merenpohjajärjestön neuvostossa. Päätöksessään kesällä 2023 (ISBA/28/C/24) neuvosto asetti tavoitteeksi kaivossäännön hyväksymisen neuvoston istunnossa 2025.

Kun kaivossäännön hyödyntämistä koskevasta osiosta neuvoteltiin, monet merenpohjajärjestön jäsenmaat vaativat, että syvänmeren mineraalivarojen hyödyntämisen aloittamista tulee vielä lykätä ja että asiasta tarvitaan lisää meriympäristöä koskevaa tieteellistä tutkimusta, ennen kuin perusteltu päätöksenteko on mahdollinen (nk. varovaisuustauko). Toiset maat puolestaan katsovat, että myös ympäristönäkökohdat tulee asianmukaisesti huomioida kaivosäännössä ja hyödyntämispäätöksissä.

Nauru on vuonna 2021 vedonnut sopimusliitteen määräykseen, joka koskee merioikeusyleissopimuksen osaa XI, jonka mukaan neuvoston on hyväksyttävä kaivossääntö viimeistään kahden vuoden kuluttua pyynnön esittämisestä. Merenpohjajärjestön neuvosto päätti kesällä 2023 käsitellä asioita, jotka koskevat sopimuksen määräysten soveltamista kiireellisenä, mikäli neuvosto vastaanottaa hakemuksen mineraalivarojen hyödyntämisestä ennen kuin kaivossääntö on hyväksytty (ISBA/28/C/25).

Neuvoston 36 jäsenen tulee ensin hyväksyä kaivossääntö, minkä jälkeen sen hyväksyy yleiskokous, jossa kaikki merioikeusyleissopimuksen osapuolet ovat jäseninä. Mineraalivarojen hyödyntämistä koskevan hyväksynnän antaminen kuuluu sen sijaan yksinomaan merenpohjajärjestön neuvoston toimivaltaan.

Kyseessä on monenkeskinen päätöksenteko. Yksittäiset merenpohjajärjestön jäsenet voivat osallistua järjestön kokouksiin ja tuoda esiin kantansa. Pohjoismaiden hallitukset ovat käyttäneet tätä mahdollisuutta omien kansallisten ohjeistustensa mukaisesti, ja jotkut ovat puhuneet varovaisuustauon puolesta. Merenpohjajärjestö ei ole vielä hyväksynyt kaivossääntöä tai vastaanottanut hakemusta mineraalivarojen hyödyntämisestä. Pohjoismaat voivat merenpohjajärjestön jäseninä tai sen neuvoston jäseninä osallistua kummassakin elimessä päätöksentekoon, niillä ei ole toimivaltaa päättää yksipuolisesti syvänmerenkaivostoiminnan sallimisesta Alueella.

Pohjoismaiden hallitukset katsovat siksi, ettei suositusta voida toteuttaa.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta päätti 31. maaliskuuta 2025 pitämässään kokouksessa merkitä suositukseen 23/2024 annetun vastauksen tiedoksi ja jäädä odottamaan poliittista dialogia.

Valiokunta panee merkille Pohjoismaiden hallitusten näkemyksen siitä, että suositusta ei voida noudattaa, koska kyse on monenkeskisestä päätöksenteosta. YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaan syvänmeren luonnonvarat ovat ihmiskunnan yhteistä perintöä, ja niitä hallinnoi kansainvälinen merenpohjajärjestö, jonka jäseniä kaikki Pohjoismaat ovat. Hallitukset ovat osallistuneet viranomaisen kokouksiin omien kansallisten ohjeistustensa mukaisesti, ja jotkut ovat puhuneet varovaisuustauon puolesta. Kaivossääntöä ei ole vielä hyväksytty, eikä hakemusta mineraalivarojen hyödyntämisestä ole vastaanotettu. Pohjoismaat osallistuvat päätöksentekoon, mutta ne eivät yksipuolisesti voi myöntää lupaa syvänmerenpohjassa harjoitettavaan kaivostoimintaan.

Edellä esitetyn perusteella keskiryhmä esitti, että Pohjoismaiden neuvosto jää odottamaan poliittista dialogia. Keskiryhmä katsoo, että suositukseen annetussa vastauksessa ei ole vastattu suositukseen, joka koskee syvänmerenpohjassa harjoitettavan kaivostoiminnan väliaikaista kieltämistä niin kauan kuin toiminnan ympäristövaikutukset sekä sosiaaliset ja taloudelliset seuraukset ovat selvittämättä. Sosiaalidemokraattinen ryhmä kannatti keskiryhmän ehdotusta, ja valiokunta puolsi poliittista dialogia.

Helsingissä 31. maaliskuuta 2025

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Karin Gaardsted (S)

Malte Larsen (S)

Mats Wiking (S)

André N. Skjelstad (V)

Emma Berginger (MP)

Krista Mikkonen (vihr.)

Lene Westgaard-Halle (H)

Karsten Filsø (SF)

Juho Eerola (ps.)

Staffan Eklöf (SD)

Himanshu Gulati (FrP)